

KİM/LİK

Mazlum DİLDAŞ

Uyandığında ışığı göreceğini sanıyordu. Ellerini yumruk yapıp gözlerini ovalayacak; gerinerek esneyecek; bacağını, sırtını vesaire yerlerini kaşıyarak tuvalete gidecek; orada bir süre kendini unutacak sonra yüzünün bir kısmını yıkayacak sanıyordu.

Bunların hiçbiri olmadı. Üşendiği için ekmek alamama tembelliğini de yaşamadı; tıraş olmadı, giyinmedi, çorapları aramadı. Televizyonu açıp daima orta yaş koca arayan kadınlara kızmadı. Sokağa çıkmadı, dolmuş beklemedi, işine gitmedi. Yolda kimselere “selamünaleyküm”, iş yerinde kimseye “günaydın” demedi. Şefin gelip gelmediğini sormadı; kimseye “ne olacak bu sizin takımın hâli?” demedi. Kahrolası terörden, hükûmetten konuşmadı; doların kaç lira olduğunu sormadı. Öğle yemeğini merak etmedi. Emine Hanım’ın güzel ve alımlı olduğunu düşünmedi; içindekine “ulan hayvan azıtma gene” demedi. Mustafa Bey’le ortak kupon doldurmadı. Akşam işten çıkınca lokale gitmedi; taş döşemedi, Emin hıyarının kaç çay içtiğini takip etmedi. Oyun oynarken haberleri dinlemedi; askerlerin ve vatandaşların öldüğünü duyunca “ulan yakacaksın topunu” demedi.

Evet bunların hiçbiri olmadı. Uyandığında ışığı görmedi. Gece yarısı uyanmış olamazdı; sabahtı. Karanlıkta saatine bakamıyordu ama sıfır yedi olduğundan emindi. Gözleri ağır değildi; demek ki uykusunu almıştı; çok uyumuş da her yanı ağrı tutmuş gibiydi. Ne kadar uyumuş olabileceğini düşündü. Saatlerle ölçülebilecek bir uyku doymuşluğu değildi sanki. Ne zaman uyuduğunu da hatırlamıyordu. Kaç saat, kaç gün, kaç ay önce? Uyuduğunda acaba kaç yaşındaydı. Ne kadar uyuduğunu kestirebilmek için uyumadan önceki bir kesiti hatırlamak istedi ama saçma görüntüler geliyordu, ilkokula başladığı günü hatırlıyordu. Elbette gülünçtü, o günden bu yana uyuyor olamazdı.

“Ne zaman uyudum ben” sorusu beklenmedik şekilde canlanıyor, dikleniyordu. Öylesine aklına düşen sorunun buralara kadar gelmesine hem şaşırıyor hem sinirleniyordu. Sinirlendikçe sorunun aklını dayanılmaz bir baskı altına aldığını da fark ediyordu. Adını unuttuğu birinin adını hatırlamaya çalışmak gibi değildi; karşılaştığı bir yüzü nerden hatırladığını düşünmek gibi değildi; Emine Hanım’ın kendisine bakıp bakmadığını bin türlü hesap etmeye çalışmak gibi değildi.

Olacak gibi değildi, yeniden uyumayı denedi. Ama gözlerini kapatır kapatmaz sorunun daha da keskinleştiğini, ağırlaştığını duydu. Gözlerinin açık veya kapalı oluşuyla sorunun bir ilgisi olduğu açıktı ama nasıl bir ilişki? Kapatırsa aynı, açsa aynı...

Uyanmıştı, sabahtı ama ışık yoktu. Neden yoktu? Neden bu sorunun cevabını düşünmek zorunda kalmıştı? Neden ne zaman uyuduğunu hatırlamıyordu? Birden fark etti: Işık olsaydı, “ne zaman uyudum” sorusu da olmayacaktı. İçinde korkunun ayaklandığını duydu. “Uyku, ışık, zaman, göz” kelimelerinden başka kelimesi yok gibiydi. Işık olsaydı soru olmayacaktı; ne zaman uyuduğunu hatırlasa, ışık olacaktı. Yeniden uyanmış olsun istedi, denedi. Bunu başarsaydı kurtulacaktı; ışığı görecek ve ne zaman uyuduğunu hatırlayacaktı. Aynı şeyi defalarca denedi; hayır bir türlü henüz uyanmış olamıyordu. Bütün varlığı “ne oluyor, niçin ışık yok, ne zaman uyudum” sorularından ibaret hâle geldi.

Karanlıktı, hiçbir şey görünmüyordu. Birden içini bir umut kapladı, ferahladı gibi, el yordamı ile elektrik düğmesini buldu. Fakat korkusu artık bütün anı kaplamaya başladı, lamba yanmadı. “Ampul patlamış” bile diyemedi. Bütün devliğini ve gücünü içine hapsetmiş bir buldozer geliyordu.

Korkudan ve kuşkudan kurtulmak için bir şeyler aramaya başladı farkına varmadan. Ama neyi arayacaktı? El yordamı ile eşyalarına dokundu: Gömleği, ceketini, pantolonu... hepsini dokunarak tanıdı. Ceplerini karıştırdı; ceplerini karıştırmasının içinde bulunduğu durumla nasıl bir bağı olabilirdi? Bilmiyordu ama bulması gereken bir şey varmış gibi arıyordu. Parmakları göz olmuştu: İşte bu hep sıksa duruşundan yakındığı cüzdanıydı; bu anahtarıydı; boyutlarından ve kayganlığından anlaşıldığına göre bu piyango biletiydi; avuçladıkları büyük ihtimal kredi kartı ekstreleri idi. Parmakları ceketinin iç cebinde hemen hemen bir el büyüklüğünde yüzeyi kaygan bir nesneye dokundu, kimliği olduğunu düşündü. Ceplerini karıştırmaktan vazgeçecekti ki telaşla pantolonunun arka cebindeki cüzdanına yeniden el attı; elleri titremeye başladı aynı nesneden cüzdanında da vardı. Biri kimlik ise diğeri neydi. Artık soluduğundan bile emin değildi. Evet kesinlikle cüzdanındaki kimliğiydi; kaplaması eskimiş kimliğini hep orada taşırdı. Peki ceketinin iç cebindeki neydi? Ceketinin iç cebine tekrar bakacağı sırada sessiz, titrek bir feryat hâlinde, az önce orada bulunduğu ve kimliği sandığı şeyin orada olmaması için yalvarıyordu. Ama o şey oradaydı ve bir kimlik olduğu kesindi.

“Rüya” dedi; “rüyamda uyandım ben”. Hâlinin bir kâbus olması rahatlatacaktı ama içindeki kısık ses, kurtulmak için “rüya” dediğini söylüyordu ona. Kâbus olan belki de o hatırlayamadığı hayatıydı. Yaşadığını sandığı yıllar, işi, bekârlığı hepsi bir rüyaydı. Elini tekrar ceketinin iç cebine bıraktı. Kahretsin, bu da tıpkı cüzdanındaki gibi kaplanmış ve biraz yıpranmıştı. Nasıl girmişti cebine? Işık olsaydı, üzerindeki fotoğrafı görseydi. Saçmaladığını düşündü, ışık olsaydı bu korkunç durum olmayacaktı zaten!

Hay Allah! Korkusundan nasıl da aklına gelmemişti çakmağını ateşlemek. Kimliklerin üzerindeki fotoğrafları görebilecekti sonunda. Neden hemen ceketinin küçük cebinden çakmağını çıkarıp ateşlemiyordu öyleyse? Korkuyordu; bu son umudunun da kaybolmasından korkuyordu. Ama mecburdu. El yordamıyla çakmağı buldu, baş parmağını ateşleme çarkının üzerine koydu, bir saniyenin yüzde biri kadar zamanda çarkı aşağıya doğru çevirecekti ama parmağı çeviremiyordu; korkuyordu, ağlıyordu, yalvarıyordu. Çevirdi. Yanmadı. Bir daha... yanmadı. Bir daha, bir daha... Allah belasını versin, ateşleme taşı bitmişti. Odayı gaz kokusu sardı, korku sardı, çaresizlik sardı, şüphe sardı. İçindeki ip yumakları çözüldü; iliklerinden soğuk sular yürüdü. Gürültüyle kapılar açılıp kapandı beyininde. Yoruldu, düştü; düşüşü umutlandırdı. Ama umut karanlığa karıştı hemen; ne uyuyabildi ne bayılabildi. Peki bu hâl neydi? Ölüm müydü acaba? Ama neden böyle anlamsız, tuhaf ve delirtici geliyordu ölüm. Bağırды, kurtarılmak istedi. Sesinin çıktığından emindi ama kimse duymuyordu. Allahım neden duymuyordu? Diyelim ki elektrikler kesik; diyelim ki cebindeki iki kimlikten biri başkasının; çakmağın da taşı bitti; artık sabah olmayacağını bile kabul edelim ama sesi neden duyulmuyordu? Karanlığın, cebindeki kimliklerin sesiyle nasıl bir ilgisi olabilirdi.

Ceketinin iç cebinde başkasının diye bildiği kimliği cebini yırtarcasına aldı, bağıarak kapıya koştu, duvar kendisine çarptı, bundan emindi, kendisi duvara değil. Dışarı çıktı. Böyle bir karanlık görmemişti hiç! Karanlığı “gördüğünü” fark etti. “Karanlığı görüyorum” diye bağırdı. “Ben karanlığı görüyorum; uyuyanlar uyanın, yalvarırım uyanın, karanlığı gördüğümü görün; karanlığın içinde beni görün. Yalvarırım önüme çıkın, sus, deli deyin, beni taşıyın, benden korkun ve kaçın ama ne olur ışıklarınızı yakın ama Allah aşkına sesimi duyun”. Şehir tümünden ölmüş müydü?

Koşuyordu, yalnızdı, yalnızlığı şehir kadardı; yalnızlığı karanlık kadardı. Allahım arabalar neredeydi, evler neredeydi, sokaklar, bekçi düdükları, polisler, ışıklı tabelalar, sarhoşlar, taksi durakları neredeydi?

Koşuyordu. Keşke bir evin balkonuna çarpsaydı. Keşke bir polise yakalansaydı. Keşke bir araba çarpsaydı... Keşke bunların hepsi olsaydı. Biri bile olaydı; bilecekti, neden uyandığında ışık olmadığını, neden ne kadar uyuduğunu hatırla-

madığını. Bilecekti; elinde tuttuğu kimliğin neyin nesi olduğunu, neden çakmağın ateşlenmediğini?

Işığı bulması gerekiyordu. Tek çare buydu. Nerede? Şehir kendisi uyurken göç etmiş veya toptan zehirlenmiş olamazdı. Şehir kendisini mi unutmuştu acaba? Kendisi şehrin içinde hiç yok muydu yoksa? Belki de ışık vardı; şehir her zamanki gibi işliyordu. Şu anda belki de yanından arabalar geçiyordu. Sinemalar oradaydı, kahveler, şehrin tek barı... Cumhuriyet caddesinde dizilmiş dükkânlar... İnsanlar televizyonlarının karşısındadır; diziler, dedikodular, yarışmalar... Belki de Emine Hanım bilmişti ve kazanmıştı. Mesela belki şu anda Telekom'un önünden geçiyordur da görmüyordur ya da loto bayisinin önünden geçerken Emin Bey kendisini görmüştür ama kendisi fark etmiyordu. Belkisi yoktu bu lanet durumun; ne kendisi kimseyi ne kimse kendisini görüyordu. İhtimal bedeni yok olmuştu; evet sadece beyni vardı veya en fazla boşlukta dolaşan kör bir göz olmuştu. Elleri ile organlarını yokladı; vardı.

Birden içi kımıldandı, şükürler olsun uğultular duydu sanki. Fakat ne tuhaf uğultular böyle! Uğultuların hepsi kendisinden geliyordu. Tabiatdaki bütün sesler, insan uğultusuna dönüşmüş ve kafasının içine yerleşmiş gibiydi. Yine de bütün gücünü uğultuları tanımaya verdi. Fark edilen tek şey, uğultuların farklı farklı dillerden oluşuydu. Bunu nasıl algıladığını kavrayamadı. Uğultular silah seslerine dönüştü; patlamaların içinde metalik ses yoğunlu; her tarafa barut ve petrol kokusu sardı. Ahh! Göge bakmayı nasıl da unutmuştu ancak çatırdadığını duyunca bakmakta geç kaldığını hatırladı.

Koşuyordu, niçin koştuğunu düşünen biri değildi artık; sadece koşuyordu. Düştü; bayıldı. Uyandığında ışığı gördü. "Kabusmuş" dedi. "Ama ben neredeyim, bu toprakta sırtüstü ne işim var?" Şehrin parkındaydı, dükkânlarla lunaparkın arasındaki toprak kısımda. Bir adam geliyordu kendisine doğru. Kalktı ve kaçmaya başladı. Mezarlığa yakın bir yerde durdu; avucunda bir şey tuttuğunu fark etti. Baktı, bir kimlikti, fotoğraf yeri boştu ama yazıları vardı. Anasının babasının adı yazılıydı. Delirdiğini düşündü ama delirdiyse delirdiğini nasıl düşünebilirdi?

Evine doğru koşmaya başladı. Cüzdanındaki kimliği görecekti. Evinin kapısının açık olduğunu gördü. Hayır, kabus değil, Allahım ne olur bir kâbus olsun! Değildi, değildi. Cüzdanı, odada, yatağının yanında yerde duruyordu. Cüzdanını pantolonunun cebine koyduğunu hatırlar gibi oldu ama bu ayrıntıyı düşünecek durumda değildi. Cüzdanındaki kimlik de kendisininindi.

Banyoya koştu; aynaya baktı. Ulumayla, böğürmeyle, çığlıkla tanımlanamayacak bir ses duyuldu ayna karşısında: "Ben, ben değilim. Ben, ben değilim."